

სასამართლო პრაქტიკის მიმოხილვა

უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმების გამოყენება

დავით კერესელიძე*

უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის მომწესრიგებელი ნორმები 1997 წლის საქართველოს სამოქალაქო კოდექსში (სსკ) გერმანულ სამართალზე დაყრდნობით შემუშავდა. თუმცა უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის შესაძლო ფუნქცია ქართულ სამართალში გარკვეულწილად განსხვავდება გერმანული სამართლისაგან, საკუთრების უფლების გადაცემის ე.წ. აბსტრაქციის პრინციპის არარსებობის გამო. აბსტრაქციის პრინციპის თანახმად, საკუთრების უფლების გადაცემის ვალდებულებითსამართლებრივი საფუძველი და სანივთოსამართლებრივი გარიგება ერთმანეთისაგან დამოუკიდებლად, „აბსტრაქტულად“, განიხილება. გერმანიაში აბსტრაქციის პრინციპი განაპირობებს იმ გარემოებას, რომ ვალდებულებითსამართლებრივი ხელშეკრულების ბათილობა არ იწვევს სანივთოსამართლებრივი ხელშეკრულების ბათილობას. შესაბამისად, თავდაპირველი მესაკუთრე იძულებულია, უსაფუძვლო გამდიდრების მუხლებზე დაყრდნობით მოითხოვოს ახალი მესაკუთრისაგან ნივთის უკან დაბრუნება.

საქართველოში მოქმედებს საკუთრების უფლების შექმნის განსხვავებული, ე.წ. კაუზალურ სისტემაზე დამყარებული, რეჟიმი, რომელიც მოძრავ ნივთზე საკუთრების შექმნის აუცილებელ პირობად „ნამდვილი უფლების“ არსებობას მიიჩნევს და, შესაბამისად, მისი (მაგალითად, ვალდებულებითსამართლებრივი ხელშეკრულების) არარსებობა თუ ბათილობა ავტომატურად იწვევს სანივთოსამართლებრივი (მაგალითად, საკუთრების უფლების გადაცემის) ხელშეკრულების ბათილობას. შესაბამისად, ასეთ შემთხვევაში არ ხდება საკუთრების უფლების გადაცემა და მესაკუთრეს შეუძლია სსკ-ის 172-ე მუხლის საფუძველზე მფლობელს მოსთხოვოს ნივთის უკან დაბრუნება. უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმების გამოყენება ასეთ შემთხვევაში გაუმართლებელია.

ქვემოთ განვიხილავთ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის 2002 წლის 24 აპრილის №3კ/304-02 გადაწყვეტილებას¹ და იმავე რიცხვით დათარიღებულ №3კ/1202-01 განჩინებაში² სსკ-ის უსაფუძვლო გამდიდრების მომწესრიგებელი მუხლების გამოყენებას.

1. ბეს დაბრუნება

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატამ 2002 წლის 24 აპრილის №3კ/304-02 გადაწყვეტილებით უცვლელად დატოვა თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის 2002 წლის 18 იანვრის გადაწყვეტილება მოპასუხისათვის ბედ მიღებული თანხის უკან დაბრუნების დაკისრების შესახებ.

* „ჯეპაკის“ დირექტორის მოადგილე სამართლებრივ საკითხებში.

¹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეებზე, 2002, №7, 1076.

² საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეებზე, 2002, №7, 1079.

1.1 საქმის გარემოებანი

საქმის აღწერილობითი ნაწილიდან ირკვევა, რომ მოსარჩელებსა და მოპასუხეს შორის დაიდო ზეპირი გარიგება სახლის ნასყიდობის შესახებ, რის გამოც მოსარჩელებმა მოპასუხეს ბეს სახით გადასცეს 3 300 აშშ-ის დოლარი. სააპელაციო სასამართლომ მითითებული თანხა არ ჩათვალა ბედ, ვინაიდან, სსკ-ის 421-ე მუხლის მიხედვით, „ბედ მიიჩნევა თანხა, რომელსაც ხელშეკრულების ერთი მხარე აძლევს მეორე მხარეს და ამით დასტურდება ხელშეკრულების დადების ფაქტი“. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ბე ძირითადი ხელშეკრულების ნაწილად გვევლინება. სსკ-ის 327-ე I მუხლის თანახმად, „ხელშეკრულება დადებულად ითვლება, თუ მხარეები მის ყველა არსებით პირობაზე შეთანხმდნენ საამისოდ გათვალისწინებული ფორმით“. ამავე კოდექსის 323-ე მუხლის შესაბამისად კი, „ხელშეკრულება, რომლითაც ერთი მხარე იღებს ვალდებულებას, უძრავ ნივთზე საკუთრება გადასცეს სხვას ან შეიძინოს იგი, უნდა დამოწმდეს სანოტარო წესით“.

ვინაიდან მოცემულ შემთხვევაში დაცული არ იყო გარიგების დადების ფორმა, სააპელაციო სასამართლომ გადაცემული 3 300 აშშ-ის დოლარი ბედ არ ჩათვალა და სსკ-ის 69-ე და 59-ე მუხლებზე მითითებით მისი დაბრუნება დაადგინა.

1.2 უზენაესი სასამართლოს შეფასება

უზენაესმა სასამართლომ დამატებით მიუთითა, რომ, სსკ-ის შესაბამისად, თუ კანონით ხელშეკრულების ნამდვილობისათვის დადგენილია განსაზღვრული ფორმა, მაშინ ხელშეკრულება ძალაში შედის მხოლოდ ამ ფორმის შესახებ მოთხოვნის შესრულების შემდეგ. მოცემულ შემთხვევაში, რადგან მხარეებს შორის დაიდო ხელშეკრულება სახლის ნასყიდობის შესახებ, ამ ხელშეკრულების დამადასტურებლად წინასწარ გადახდილი თანხა იმ ფორმით უნდა გაფორმდეს, როგორ ფორმასაც ითვალისწინებს უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება. შესაბამისად, რადგან ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების დამადასტურებლად გადახდილი თანხა სანოტარო წესით არ დამოწმებულა, იგი სათანადო ფორმის დაუცველობის გამო ბათილია.

სსკ-ის 976-ე I „ა“ მუხლის შესაბამისად, „პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია ვითომ კრედიტორს მოსთხოვოს მისი უკან დაბრუნება, თუ ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს...“ მოცემულ შემთხვევაში, რადგან სახლის შესასყიდად წინასწარ გადახდილი თანხა სათანადო ფორმის დაუცველად იქნა გადაცემული, ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების ფაქტი დადასტურებულად ვერ ჩაითვლება, საამისოდ გათვალისწინებული ფორმის დაუცველობის გამო. ამდენად, იგი ბათილია და კრედიტორს შეუძლია, უკანვე მოითხოვოს გადაცემული თანხის დაბრუნება.

1.3 კომენტარი

თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატამ, სსკ-ის 323-ე მუხლის შესაბამისად, უძრავ ნივთზე საკუთრების გადაცემის შესახებ ხელშეკრულების სანოტარო წესით დამოწმების აუცილებლობაზე მართებულად მიუთითა და მხარეებს შორის არსებული ხელშეკრულება ცნო ბათილად, სსკ-ის 59-ე მუხლის შესაბამისად.

ნივთის (ბეს სახით გადახდილი თანხის) უკან დაბრუნების მოთხოვნა ასეთ შემთხვევაში გამომდინარეობს სსკ-ის 172-ე I მუხლიდან, რომლის თანახმადაც, მესაკუთრეს შეუძლია,

მფლობელს მოსთხოვოს ნივთის უკან დაბრუნება. ამ მუხლის გავრცელება ბეს სახით გადახდილ თანხაზე, როგორც ჩანს, საოლქო სასამართლომ არამართებულად მიიჩნია და მისი დაბრუნება დაადგინა სსკ-ის 69-ე და 59-ე მუხლებზე მითითებით.

საოლქო სასამართლოს მიერ მითითებული სსკ-ის 69-ე და 59-ე მუხლები არ ითვალისწინებს (არანაირ) მოთხოვნის უფლებას და ამიტომ მათზე დაყრდნობით შეუძლებელია მხარემ რაიმე მოითხოვოს. სსკ-ის 69-ე მუხლი განსაზღვრავს გარიგების, უფრო ზუსტად კი, ნების გამოვლენის ფორმის სახეებს, ხოლო სსკ-ის 59-ე მუხლი ადგენს ფორმის დაუცველად დადებული გარიგების ბათილობას. შესაბამისად, უზენაესი სასამართლო მართებულად ამბობს უარს აღნიშნული მუხლების მოთხოვნის უფლების სახით გამოყენებაზე, თუმცა თავად მეორე უკიდურესობაში ვარდება და მხარეს მოთხოვნის უფლებას ანიჭებს სათანადო მოთხოვნის წარმომშობი მუხლის მითითების გარეშე.

უზენაესი სასამართლოს განმარტება იმის თაობაზე, რომ ბე, როგორც „ხელშეკრულების დამადასტურებლად წინასწარ გადახდილი თანხა, იმ ფორმით უნდა გაფორმდეს, როგორ ფორმასაც ითვალისწინებს უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება“, მოკლებულია დასაბუთებას. სსკ-ის 421-ე-423-ე მუხლები ბეს შესახებ ასეთ მოთხოვნას არ ითვალისწინებს, ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ კანონით სპეციალური ფორმის დაცვა არ არის გათვალისწინებული, მოქმედებს ფორმის თავისუფლების პრინციპი. უფრო მეტიც, სსკ-ის 422-ე მუხლი ცხადს ხდის, რომ „ბე ჩაითვლება ვალდებულებით გათვალისწინებული გადასახდელის ანგარიშში...“, ანუ იგი ვალდებულების ნაწილობრივ შესრულებადაც უნდა მივიჩნიოთ.

ასევე არამართებულია სსკ-ის 976-ე I „ა“ მუხლის გამოყენება, რომლის თანახმადაც, „პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია მოსთხოვოს ვითომ კრედიტორს მისი უკან დაბრუნება, თუ ვალდებულება გარიგების ბათილობის, ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს“. ერთი შეხედვით, იგი გვევლინება სსკ-ის 172-ე I მუხლის სპეციალურ სახედ, მაგრამ მხედველობაშია მისაღები, რომ თუ მესაკუთრე არ კარგავს საკუთრების უფლებას ნივთზე, მაშინ მას აქვს მესაკუთრის ყველაზე ძლიერი მოთხოვნის უფლება – თავისი საკუთრების მფლობელისაგან უკან დაბრუნების მოთხოვნის უფლება. შესაბამისად, არასწორია „უსაფუძვლო გამდიდრების“ ფაქტის დადგომის შემონიშნება და მოთხოვნის უფლებად სსკ-ის 976-ე მუხლის გამოყენება (თანაც გამდიდრება ხდება მაშინ, როდესაც მხარე იძენს რაიმე „სარგებელს“. ასეთად შეიძლება მოთხოვნის ან საკუთრების უფლება ჩაითვალოს; რაც შეეხება მფლობელობის უფლებას – ეს ყოველ ცალკეულ შემთხვევაზეა დამოკიდებული).

სასამართლომ ფულადი თანხა უნდა განიხილოს მოძრავ ნივთად და მასზე საკუთრების უფლების შექმნის საკითხზე მსჯელობისას უნდა იხელმძღვანელოს სსკ-ის 186-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლებით. ბეს სახით გადახდილ თანხაზე მეორე მხარე საკუთრების უფლებას შეიძენს, თუ იგი მას „ნამდვილი უფლების“ საფუძველზე გადაეცემა. თუ არ ან აღარ არსებობს ნამდვილი უფლება, მაშინ „ავტომატურად“ ბათილი ხდება საკუთრების უფლების გადაცემის შესახებ სანივთოსამართლებრივი გარიგებაც, ანუ მეორე მხარე ვერ გახდება თანხის მესაკუთრე.

განხილულ შემთხვევაში ხელშეკრულების ბათილობის გამო არ მომხდარა საკუთრების უფლების გადაცემა სსკ-ის 186-ე I მუხლის მოთხოვნის შეუსრულებლობის გამო, ანუ არ არსებობს ნამდვილი უფლება. შესაბამისად, სსკ-ის 172-ე I მუხლით, მხარეს, როგორც მესაკუთრეს, შეუძლია მფლობელისაგან ბეს სახით გადახდილი თანხის უკან დაბრუნება მოითხოვოს.

2. გადახდილი თანხის დაბრუნება

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატამ 2002 წლის 24 აპრილის №3კ/1202-01 განჩინებით გააუქმა აჭარის არ-ის უმაღლესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის 2001 წლის 10 სექტემბრის გადაწყვეტილება და მიუთითა, რომ სასამართლოს ქირავნობის სამართლის ნაცვლად უნდა ეხელმძღვანელა უსაფუძვლო გამდიდრების მომწესრიგებელი მუხლებით.

2.1 საქმის გარემოებანი

მოსარჩელემ მოპასუხესთან დადო ხელშეკრულება, რომლის თანახმადაც, მოპასუხის საკუთრებაში არსებული სამსართულიანი დაუმთავრებელი სახლის კარკასი გადავიდოდა მოსარჩელის საკუთრებაში, თუ ეს უკანასკნელი მის ღირებულებას გადაიხდიდა ეტაპობრივად ერთი წლის განმავლობაში.

მოსარჩელემ მოპასუხეს გადაუხადა კარკასის ღირებულების ნახევარი, ხოლო ერთი წლის შემდეგ დაიდო ახალი ხელშეკრულება, რომლის თანახმადაც, მოსარჩელეს დაეკისრა დარჩენილ თანხაზე პროცენტის გადახდის ვალდებულება, ხოლო უკვე გადახდილი თანხა და მშენებლობაზე განეული ხარჯები დატოვებულ იქნა როგორც გირაო, რომელიც იმ შემთხვევაში, თუ მოსარჩელე სამი წლის განმავლობაში არ გადაიხდიდა დარჩენილ თანხას, მას უკან აღარ დაუბრუნდებოდა. მოგვიანებით მოსარჩელემ გამოარკვია, რომ აღნიშნული ხელშეკრულება დადებულ იქნა კანონმდებლობით დადგენილი წესების დარღვევით.

მოსარჩელემ სარჩელით მოითხოვა მას და მოპასუხეს შორის ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმება კანონმდებლობის მოთხოვნათა შესაბამისად, ხოლო წინააღმდეგ შემთხვევაში მოპასუხისათვის მის მიერ მშენებლობაზე განეული ხარჯების, უკვე გადახდილი თანხისა და სასამართლო ხარჯების ანაზღაურების დაკისრება. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ იგი ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების წინააღმდეგი იყო, რადგან მოსარჩელემ არ შეასრულა ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება, არ გადაიხადა კარკასის სრული ღირებულება.

აჭარის არ-ის უმაღლესმა სასამართლომ იხელმძღვანელა საქმეში არსებული ერთ-ერთი ექსპერტის დასკვნით და მოპასუხეს დააკისრა მოსარჩელის მიერ განეული ხარჯების ანაზღაურება (ნაწილობრივ დააკმაყოფილა მოსარჩელის მოთხოვნა). სასამართლომ გადაწყვეტილების საფუძვლად გამოიყენა სსკ-ის 352-ე და 548-ე მუხლები და მიიჩნია, რომ ხელშეკრულებით მოსარჩელეს არ უნდა ეწარმოებინა მშენებლობა, რაკი მასში არ შეიძლებოდა გათვალისწინებული ყოფილიყო ამ შენობის მოსარჩელის მიერ შესყიდვა და ეს უკანასკნელი ვალდებული იყო, ხარჯთაღრიცხვა ეწარმოებინა მესაკუთრესთან ერთად, რადგანაც ხდებოდა არა მიმდინარე რემონტი, არამედ მშენებლობა.

2.2 უზენაესი სასამართლოს შეფასება

უზენაესმა სასამართლომ აჭარის არ-ის უმაღლესი სასამართლოს გადაწყვეტილება იურიდიულად დაუსაბუთებლად მიიჩნია. კერძოდ, მან განმარტა, რომ არ-ის უმაღლესი სასამართლოს არ უნდა გამოეყენებინა სსკ-ის 548-ე მუხლი, რომელიც არეგულირებს მიმდინარე რემონტის ხარჯებს ქირავნობის ხელშეკრულების დროს, რადგანაც მხარეებს შორის არ დადებულა ქირავნობის ხელშეკრულება. ასევე, არ უმაღლესი სასამართლოს არ-ის უნდა გამოეყენებინა სსკ-ის 352-ე მუხლი, რადგანაც ეს ნორმა არეგულირებს ხელშეკრულებაზე უარის თქმის შედეგებს.

უზენაესმა სასამართლომ დადგინილი ფაქტობრივი გარემოებების საფუძველზე მიიჩნია, რომ მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულებები არის სათანადო ფორმის დაუცველად დადებული არარა (ბათილი) გარიგებები. სსკ-ის 183-ე და 323-ე მუხლებით დადგინილია ხელშეკრულების რთული სანოტარო ფორმა, რაც მხარეებმა არ დაიცვეს. სასამართლომ მიუთითა, რომ სსკ-ის 59-ე მუხლის თანახმად ბათილია კანონით გათვალისწინებული ფორმის დაუცველად დადებული გარიგება და რომ იგი, სსკ-ის 61-ე მუხლის თანახმად, ბათილად ითვლება მისი დადების მომენტიდან. ასეთ შემთხვევაში გარიგების მხარეებს წარმოეშობათ უფლება, მოითხოვონ ის, რაც ვალდებულების შესასრულებლად გადასცეს მეორე მხარეს. მოცემულ შემთხვევაში სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელის სარჩელის სამართლებრივი საფუძველია სსკ-ის 976-ე მუხლი და 987-ე მუხლი, რომლითაც პირს, რომელმაც შეგნებულად ან შეცდომით ხარჯები გასწია მეორე პირის ქონებაზე, შეუძლია მისგან მოითხოვოს თავისი დანახარჯების ანაზღაურება, თუ მეორე პირი ამით გამდიდრდა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, უზენაესმა სასამართლომ გააუქმა აჭარის არ-ის უმაღლესი სასამართლოს გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნა იმავე სასამართლოს.

2.3 კომენტარი

ასევე ამ შემთხვევაშიც გასათვალისწინებელია, ხომ არ წარმოიშვა 987-ე მუხლის ნაცვლად სსკ-ის 172-ე მუხლით გათვალისწინებული მოთხოვნის უფლება. კერძოდ, უნდა დადგინდეს, გახდა თუ არა მეორე მხარე მის ქონებაზე განუხლები „ხარჯების“, ანუ გადახდილი თანხისა და „მშენებლობაზე განუხლები ხარჯების“ (საშენი მასალისა და მომსახურების შედეგის) მესაკუთრე. აქ საქმე ეხება საკუთრების უფლების გადაცემასა თუ შექმნას მოძრავ ნივთზე (ფული, საშენი მასალა და მომსახურების შედეგი) და მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული ასეთ შემთხვევაში საკუთრების უფლების ერთი პირიდან მეორეზე გადასვლის წინაპირობები.

ფულად თანხაზე საკუთრების უფლების გადაცემა ხდება სსკ-ის 186-ე მუხლის საფუძველზე ნივთის გადაცემით ნამდვილი უფლების საფუძველზე, რომელიც სასამართლოს მიერ ბათილად არის მიჩნეული, ანუ არ არსებობს. შესაბამისად, თანხაზე საკუთრების უფლების გადაცემა არ მომხდარა და სსკ-ის 172-ე მუხლის საფუძველზე მესაკუთრეს შეუძლია მოსთხოვოს მფლობელს მისი უკან დაბრუნება.

განსხვავებულად არის საქმე იმ „ხარჯებთან“ მიმართებით, რომელზეც საკუთრების უფლების შექმნა არა ნამდვილი უფლების საფუძველზე ქონების (ნივთის) გადაცემით ხდება, არამედ სსკ-ის 193-ე მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, ანუ როდესაც ხდება მოძრავი ნივთის (საშენი მასალის) შერწყმა მიწის ნაკვეთთან ან უძრავ ნივთთან. ამ შემთხვევაში კანონი თუმცა საუბრობს მხოლოდ მიწის ნაკვეთის შესახებ, მაგრამ მისი მოქმედების ქვეშ უნდა მოექცეს ასევე მისი არსებითი შემადგენელი ნაწილიც ანუ შენობა-ნაგებობანი, რომლებიც მყარადაა დაკავშირებული მიწასთან (სსკ-ის 149-ე და 150-ე მუხლები). წინამდებარე შემთხვევაში სწორედ საკუთრების შექმნის 193-ე მუხლით გათვალისწინებული გარემოებების გამო გახდა მხარე „ხარჯების“, ანუ საშენი მასალისა და მომსახურების შედეგის, მესაკუთრე. კერძოდ, ისინი იქცნენ კარკასისა და, შესაბამისად, მიწის ნაკვეთის არსებით შემადგენელ ნაწილად. ეს კი იწვევს სსკ-ის 197-ე მუხლით გათვალისწინებულ ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის დადგომას.

შედეგად, მართებული იქნებოდა, თუ მხარის მოთხოვნის უფლება დაემყარებოდა სსკ-ის 172-ე მუხლითა და 197-ე მუხლით გათვალისწინებულ მოთხოვნის უფლებებს.

სესხისათვის გათვალისწინებული პროცენტის ზღვრული ოდენობა

ჩვენს ერთ-ერთ წინა გამოცემაში განხილულ იქნა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის მიერ მიღებული რამდენიმე განჩინება თუ გადაწყვეტილება, რომლებშიც სასამართლომ სსკ-ის 625-ე მუხლზე დაყრდნობით მიიღო გადაწყვეტილება სესხისათვის შეუსაბამოდ მაღალი პროცენტის დაწესების შემთხვევებთან დაკავშირებით, კერძოდ: 2001 წლის 19 ოქტომბრის №3კ/809-01 განჩინება, 2001 წლის 17 ოქტომბრის №3კ/831-01 გადაწყვეტილება და 2001 წლის 31 ოქტომბრის №3კ/817-01 გადაწყვეტილება.¹

ამასთან, აღინიშნა, რომ მიზანშეწონილი იქნებოდა ბათილად ჩათვლილიყო სსკ-ის 625-ე მუხლით გათვალისწინებული წესის დარღვევით დადებული შეთანხმება პროცენტის შესახებ და არცერთ შემთხვევაში არ შეიძლებოდა თავად გარიგების ბათილობაზე საუბარი და რომ უმჯობესი იქნებოდა სასამართლო გადაწყვეტილება საპროცენტო განაკვეთის ეროვნული ბანკის ან ბანკთაშორისი საკრედიტო აუქციონის მიერ დადგენილი პროცენტის ზღვრულ ოდენობასთან შესაბამისობაში მოყვანის შესახებ. იქვე აღინიშნა, რომ სსკ-ის 625-ე მუხლი ითვალისწინებს „გონივრულ“ და არა აბსოლუტურ შესაბამისობას ეროვნული ბანკის ან ბანკთაშორისი საკრედიტო აუქციონის მიერ დადგენილი პროცენტის ზღვრულ ოდენობასთან და როგორც აღნიშნულ ზღვრულ ოდენობაზე ნაკლებ პროცენტზე შეთანხმება, ისე მისი არაარსებითი, „გონივრული“ გადაჭარბება, ჩვეულებრივ, მისაღებად უნდა მივიჩნიოთ.

სასიხარულოა, რომ უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის 2002 წლის 20 მარტის №3კ/278-02 გადაწყვეტილებაში² სასამართლომ მიზანშეწონილად მიიჩნია სესხის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული 10%-ის ნაცვლად მოპასუხისათვის 3%-ის დაკისრება (ბანკთაშორისი საკრედიტო აუქციონზე დაფიქსირებული პროცენტის ოდენობა ყოველთვიურად საშუალოდ 2,8%-ს შეადგენდა). სასამართლომ ბათილად ჩათვალა სწორედ შეთანხმება სესხზე 10%-ის ოდენობით სარგებლის დაწესების შესახებ და არა უშუალოდ სესხის ხელშეკრულება. შესაბამისად, სასამართლომ მიუთითა, რომ გარიგების ნაწილის ბათილობა, სსკ-ის 62-ე მუხლის თანახმად, არ ნიშნავს მისი სხვა ნაწილის ბათილობას, თუ სავარაუდოა, რომ იგი დაიდებოდა მისი ბათილი ნაწილის გარეშე.

¹ იხ. *კერესელიძე*, სესხისათვის გათვალისწინებული პროცენტის ზღვრული ოდენობა, ქართული სამართლის მიმოხილვა, 5/2002, 392.

² საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეებზე, 2002, №6, 886.